Овај пројекат финансира Европска унија
#ЕУ ЗА ТЕБЕ

01 НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА: СЛОБОДА ГОВОРА – УПОТРЕБА И ЗЛОУПОТРЕБА И ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

РАЗРЕД: ПРВИ

Слобода говора

Слобода говора представља слободу саопштавања и размене мишљења, директно или путем медија, без страха од последица – претњи, друштвеног изопштавања или било ког другог облика кажњавања.

Циљ слободе говора требало би да буду доступне и истините информације, али и лични развој сваког појединца, осећај припадности заједници, дељење истих друштвених вредности, помагање свом окружењу и друштву у целини да постане још боље.

Задатак бр. 1:

Размислите шта **право на слободу говора** омогућава **грађанима**. Процените сваку од наведених тврдњи, прихватајући је као тачну, или је одбацујући као нетачну.

Слобода говора грађанима омогућава да се баве важним друштвеним питањима.

Право на слободу говора обезбеђује учешће на политичким изборима.

У државама у којима је законом гарантовано право на слободу говора, медији су слободни и независни.

Слобода говора не може бити угрожена уколико је законом регулисана као једно од основних права грађана.

Право на слободу говора омогућава грађанима јавно процењивање информација.

Слобода говора омогућава изражавање различитог мишљења.

Задатак бр. 2:

Право на слободу говора потврђује се и у слободном, независном раду медија. Уредничка самосталност омогућава уредницима да професионално воде медије, без утицаја власника медија или других појединаца и интересних група.

Издвојте два различита штампана издања новина и два новинска портала на којима ћете истражити присуство слободе говора и уређивачке самосталности. Истражите однос издвојених медија према актуелној државној власти, користећи све доступне изворе. Ко је власник медија који истражујете? Анализирајте однос *медији – власништво*. Због чега је важно да приступ грађана информацијама не зависи од власништва медија?

На основу чега сте издвојили одређене медије као независне и описали их као медије који уважавају слободу говора? У чему се слобода говора огледа у медијима?

Коментарисање на друштвеним мрежама и порталима

Ограничавање слободе изражавања оправдано је уколико се она **злоупотребљава** – ако се таквим изражавањем шири говор мржње, угрожавају права других или изазива општа опасност по здравље грађана.

Коментарисање јавних догађаја и личности на друштвеним мрежама и порталима, најчешћи је облик злоупотребе права на слободу говора на интернету. Погрешно усвојено разумевање слободе говора појединим људима донело је могућност да, ради сопственог уживања и забаве,

шире говор мржње, обезвређују и омаловажавају друге људе, друштвене групе и њихове поступке.

Како би избегли говор мржње и насиље, многи портали имају модератора задуженог за селекцију коментара на оне који могу бити јавно објављени и оне који не могу. Из истог разлога поједини портали укинули су опцију јавног коментарисања.

Задатак бр. 1:

Истражите значење појмова *троловање* и *хејтовање* и утврдите разлике у њиховом значењу.

Задатак бр. 2:

Поделите се у четири групе и истражите коментаре на новинским порталима за вест о: 1) поступку особе из владајуће странке; 2) поступку особе из опозиционе странке; 3) догађају из живота естрадне личности и 4) учесницима новог ријалити програма.

Процените поруке које пошиљаоци коментара упућују. Обратите пажњу на надимке које притом користе. Утврдите у којој мери су изложени ставови аргументовани. Истражите присуство лексике која обезвређује особу/друштвену групу о којој је реч и изазива повишене емоције читалаца. Шта читаоци коментара могу да сазнају о особи/појави која се коментарише? Због чега се коментари на интернету не сматрају поузданим показатељима јавног мнења? Процените колико читалаца коментарише информацију, у односу на укупан број прималаца те информације.

Задатак бр. 3:

Прецизно и јасно дефинисана ограничења слободе говора умањиће могућност злоупотребе права на слободно изражавање. Истражите да ли су поједини медији и појединци трпели законске последице због злоупотребе права на слободу говора и ширења мржње.

Уколико сте изложени говору мржње на интернету, **што пре** се обратите за помоћ родитељима, наставницима, или Националном контакт центру за безбедност деце на интернету, при Министарству трговине, туризма и телекомуникација, на број телефона **19833**.

Ова публикација објављена је уз финансијску помоћ Европске уније. За садржину ове публикације искључиво је одговорна Новосадска новинарска школа и та садржина нипошто не изражава званичне ставове Европске уније.